سخن سردبیر

وَ لَنْ یَجْعَلَ اللَّهُ لِلْکافِرِینَ عَلَی الْمُؤْمِنِینَ سَبِیلاً[1]

نظام علم و فناوری سلامت در چهار دهه اول انقلاب، تحولات عظیم و دستاوردهای بسیار مفیدی به‌دست آورده است. تکیه‌گاه پیشرفت علم و فناوری، ظرفیت‌ها و استعدادهای شگرف موجود در ملت بزرگ و انقلابی و با ایمان ایران اسلامی و تلاش‌های عظیم و خستگی‌ناپذیر نیروی انسانی با اخلاق، آگاه، متدین و متخصص بوده است. همزمان تعاملات بیرونی به انحاء و اشکال مختلف رواج داشته، اما بسیاری از نیازهای این حوزه مرتفع شده و پاسخگویی به تقریباً همه نیازهای سلامت در داخل کشور تحقق پذیرفته است. در نقطه مقابل جریان مهاجرت مغزها همواره وجود داشته و رگه‌هایی از وابستگی در مصادیقی مانند داروها و طیفی از فناوری‌ها همچنان وجود دارد. جریان وابستگی هم‌چنان بر کوس رسوایی می‌کوبد و پدیده شوم تحمیل شده غربگرایی نیز نائره‌های ناموزون خود را می‌نوازد. در این میان، آرمان‌ها و قله‌های آینده برای نظام ضروری و مفید علم و فناوری، در گام دوم انقلاب ترسیم شده است. خودسازی، جامعه‌پردازی و **تمدن‌سازی** در این منشور سیاسی - الهی و دفاع از شعارها و ارزش‌های ابدی انقلاب نظیر **«آزادی، اخلاق، معنویت، عدالت، استقلال، عزت، عقلانیت، برادری»**، مرهون جهاد مستمر علمی، تداوم پیشرفت، خودکفایی و مرجعیت علمی است.

مروری بر تجارب تاریخی ملت مسلمان ایران در حوزه سلامت، نیز بسیار پندآموز است. در این سو با اتکال به علم و ایمان و مجاهدت و ایثار کنشگران حوزه سلامت، دستاوردهای بی‌بدیل و پر افتخاری حاصل شده است: «نظام شبکه خدمات بهداشتی درمانی»، «طرح ژنریک دارویی»، «ادغام نظام آموزش پزشکی در نظام ارائه خدمات سلامت»، «توسعه جغرافیایی آموزش و خدمات سلامت»، «حل قاطع وابستگی به نیروی انسانی و تخصصی»، «بهبود همه شاخص‌های سلامت»، «تحقق شمه‌هایی از عدالت»، «اشتغال و امید و حرکت» و در یک کلام **«نور و برکت و سلامت»** حاصل شده است. در آن سو فرار مغزها، پیشگیری از تولید درسنامه‌های معتبر علمی، تحقیر زبان و فرهنگ ملی و ایرانی و اسلامی، تحمیل وابستگی در عرصه‌هایی مانند داروها و فناوری‌های نوین، واردات بی‌رویه فناوری‌ها و تجهیزات، تهدید به ورشکستگی صنایع داخلی یا وابستگی آن‌ها و در یک کلام «فقر و نکبت و بیماری» تحمیل شده است.

راهبرد نورانی مرجعیت علمی، تحقق فرمان قطعی و سنت لایتغیر الهی برای اهل ایمان است. پیشرفت، استقلال اقتدار و سلطه علمی در همه حوزه‌های مورد نیاز جامعه اسلامی واجب کفایی است، اما در حوزه ضروری حیاتی سلامت واجب عینی است.

مرجعیت علمی، لبیک به حکم قرآنی برای اهل ایمان است.

مرجعیت علمی نفی همه آیات شوم استکباری و نیات پلید سردمداران استثمار ابنای بشر و تلاشی شبکه مخوف استثماری، از سهمگین‌ترین زنجیر وابستگی تا آخرین تار عنکبوتان است.

مرجعیت علمی در حوزه سلامت، پیمودن مقتدرانه فاصله بین «بایدها (بایسته‌ها و شایسته‌ها)» با «واقعیت‌ها» و مترادف است با استقلال کامل و حرکت در قله‌های عزت و اقتدار علم و فناوری. این آرمان والا با **با استعانت از درگاه خداوند تبارک و تعالی و عینیت بخشیدن به راهبردهای مصرح در منشور سیاسی - الهی گام دوم انقلاب تحقق خواهد پذیرفت: «علم و پژوهش»، معنویت و اخلاق»، «اقتصاد»، «عدالت و مبارزه با فساد»، «استقلال و آزادی: استقلال ملی به معنی آزادی ملت و حکومت از تحمیل و زورگویی قدرت‌های سلطه‌گر جهان است»، «عزت ملی، روابط خارجی، مرزبندی با دشمن»، «سبک زندگی اسلامی و ایرانی»**.

مرجعیت علمی زمانی حاصل می‌شود که فرزندان نخبه این ملت، قبله آمال خود را در پهنه پر افتخار نظام علم و خدمتگزاری سلامت می‌یابند و از مهاجرت به خارج از کشور بی‌نیاز می‌شوند و رابطه تعاملات متقابل علمی بین‌المللی، نسبت به زمان حاضر معکوس می‌شود. کلام آخر اینکه تلاش برای تحقق مرجعیت علمی در حوزه سلامت، یک سیاست معمول و رفتار اختیاری برای حوزه سلامت نیست، بلکه یک وظیفه قطعی ملی، واجبی عینی و یک تکلیف بزرگ الهی است. استهزاء فرهنگ مرجعیت علمی و مبارزه منفی با تفکر آن و مانع تراشی برای تلاش‌های خودکفایانه و مرجعیت‌ساز، چیزی جز خیانت به آرمان‌های ملی محسوب نمی‌شود.

در این شماره از نشریه فرهنگ و ارتقای سلامت مطالب با ارزشی در باب مرجعیت علمی ارائه شده و امید می‌رود برای ترویج و تعمیق گفتمان ملی در این حوزه مفید واقع شود. والسلام

---

۱. و خداوند تا ابد اجازه نداده که کافران کمترین سلطه‌ای برمؤمنان داشته باشند (سوره مبارکه نساء، آیه ۱۴۱)

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-21]